

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: „Изследване ефекта от катерене на закрито върху юноши, водещи заседнал начин на живот в Република Турция”

автор: Емрах Айкора

Рецензент: проф. Димитър Бърдарев, дн

Представеният дисертационен труд е разработен в обем от 160 страници. По своята структура съдържа увод, три основни глави, изводи и препоръки, приложения и ползвана литература от 277 източника.

Общи бележки:

- Темата на дисертационния труд е актуална, поради факта, че популярността и значимостта на катеренето прогресивно нараства през последните години във всички развити страни. Нещо повече – изследване ефекта му върху юноши, които водят заседнал начин на живот, особено когато се докаже положително, допринася за противодействие на модерните „болести” в днешно време хиподинамия, фрустрация, депресия и др.

- За обосновка на проблема е проучен и анализиран огромен материал, както беше отбелязано с над 270 източника. Положителен момент при тях е, че почти всички отразяват нови достижения от последните 20 години. Тази библиографска справка обхваща над 90% автори от най-развитите Западно Европейски страни и Северна Америка.

- Дисертантът не случайно се е насочил към тази тема, тъй като той в продължение на дълъг период от време се занимава с научноприложна и преподавателска дейност в областта на спортното катерене, алпинизма, туризма и пещерното дело. Допълнителен положителен елемент на актуалността и социалния ефект на дисертационния труд е работата на доброволни начала в сферата на спортната подготовка от автора с деца, живеещи в сиропиталище.

Конкретно по дисертационния труд.

На стр. 6 удачно е представена авторовата концепция за идеята на изследването, която логично се развива в цялата първа глава.

Достойнство на труда е теоретичния анализ за ползата на физическата активност при лечението на тревожни и депресивни състояния – стр. 34-39. С особена стойност се явява обобщението на автора от чужди изследвания, че редовните занимания с физически упражнения са за предпочитане пред спортната изява, или казано с ключовите думи по-ефективно е „искам” отколкото „трябва”.

От 7 до 22 стр. се прави теоретичен анализ на катеренето. Дефинират и се разграничават основните разновидности от многообразната планинска и алпийска дейност. При защитата на дисертационния труд следва ясно и категорично да се обосноват (с приемане или отхвърляне) на определенията за „изкуствено катерене”, „свободно катерене”, „традиционно катерене” и т. н. Тук е необходимо научно обяснение за основните прилики и разлики между планинарство, алпинизъм, спортно катерене (стр. 8-16).

В цялостната разработка едностранно се тълкуват предимствата и недостатъците на алпинизма и спортното катерене от страна само на американски автори. Според нас пренебрегването на богатия теоретичен и практически опит от водещите европейски страни (Франция, Италия, Австрия, Германия и др.) е пропуск.

Вероятно при превода на български език са допуснати грешки в понятийния речник в областта на планинарството, алпинизма, спортното катерене. Считаю, че те са лесно отстраними, след редакторска намеса.

Позволявам си да не се съглася с автора за популяризирането на катеренето от популярните медии и филмови звезди (стр. 16). Рекламните и брутални комерсиални филми преследват единствено финансови интереси и са в пълно противоречие с идеалистичния и романтичен планинарски дух. Доказателство за това твърдение са и основните постулати изведени от докторанта на стр. 18, които се явяват

теоретични приноси. Обобщената обосновка за тях (21-22 стр.) са правилни и коректни.

Висока оценка заслужава изведеният постулат на стр. 50... цит... „Проблемите на спортното катерене, както на скали и на изкуствени катерачни структури се разглеждат предимно от тяхната тясна спортна специфика”, и по-нататък (стр. 53) „показателно е, че катерачите в целия свят притежават общи психологически черти, които ги обособяват в общност със своя субкултура”.

Достойнство на труда са разработените подглави I.3 и I.4 (28-34 стр.), която убедително доказва положителния ефект на физическата активност върху здравето и психическото развитие на подрастващите.

Постановката на проблема и хипотезата на изследването са точни и във връзка с целта, задачите и изводите. От спортно-педагогическите изследвания едни от най-стойностните се явяват личния опит и прякото наблюдение по време на осем (8) седмичните теоретични и практически занимания по спортно катерене.

Коректно са представени предмета, обекта и субекта на изследването. Същото е валидно за методиката и организацията. Лично дело на автора са педагогическите показатели на подрастващи, които са включени в програмата за обучение по катерене на закрито. Като цяло методологията от 56-73 стр. е разработена на много високо научно ниво и това е един от съществените приноси.

Най-голямото достойнство на дисертационния труд е III глава „Анализ на получените резултати”.

Същинският анализ на показателите за индивидуална ориентация (стр. 74) е предшестван от резултати от други автори, след което таблично и графично се прави сравнение на различните тестове при експерименталната група. Целесъобразно е излагането резултатите от собствените изследвания стр. 76 от табл. 2 да бъдат по-ярко открити. По-важното обаче е, че са доказани значителни положителни стойности

при конструкта СР (себереализация) фиг. 2 (стр. 77) и емоционална стабилност фиг. 4.

Интересни са резултатите от авторовите изследвания за социалните отношения при подрастващи, които са преминали продължително обучение по спортно катерене. Убедително се доказва положителното влияние на заниманията с физическа дейност за подобряване на социалните отношения.

Заслужава да се отбележи благоприятното влияние на физическата активност (в частност занимания по спортно катерене) върху понижаването на анти-социалните тенденции.

С безспорен принос са резултатите от педагогическото наблюдение и експертна оценка. При спортното катерене компетенции, умения и навици за осигуряване се открояват най-силно, а като комплексна оценка – това е работа в екип.

Доказателствената стойност на резултатите се обогатяват с експертните оценки и прякото участие на докторанта във всички изследвания.

С висока научна стойност е корелационния и факторен анализ (122-125 стр.). Болшинството от показателите са с положителна връзка.

Изводите и препоръките са добре формулирани. Почти всички произтичат от изследователския труд. Много от тях са нови, с богата научна информация.

Заключение

- На вниманието ни е представен дисертационен труд, чийто автор умело съчетава научно-изследователски търсения със значителна педагогическа практика.

- Адекватно е подбрана и описана методиката на изследване.

- Трудът е разработен с отговорност и научна добросъвестност.

Като чужденец стила на докторанта е ясен.

Поставените задачи са напълно решени и е постигната целта. Резултатите са плод на многогодишна педагогическа и експериментална дейност на Емрах Айкора и негови лични усилия.

Въз основа същността на дисертационния труд и посочените достойнства си позволявам да препоръчам на почитаемото научно жури да присъди на Емрах Айкора образователната и научна степен „доктор”.

18 април

2013 г.

Рецензент:

/Проф. Д. Бърдарев, дн)